

# Svar på høring om ny strategi for eID i offentlig sektor

22.08.2022

## Forslag om fullmaktsløsning for verge/fullmektig og et alternativ med begrenset eID

Det vises til høring med svarfrist 22.08.2022.

Med mitt høringssvar håper jeg at ny eID-strategi vil hensynta utfordringer bl.a. to grupper møter i dagens digitale samfunn:

1. Verger og andre som representerer en annen person
2. Personer som i dag ikke har tilgang til BankID, men som har behov for en eID som kun sikrer tilgang til hverdagslige tjenester.

### Utfordring

Gjennom min hverdag som ansatt innen vergemålsforvaltningen, har jeg registrert hvordan det er blitt stadig mer utfordrende å utøve vervet som verge for en annen person. Jeg vil spesielt nevne faste verger med mange oppdrag, og som har dette som sitt virke enten på heltid eller deltid. De faste vergene utgjør en viktig grunnstamme med å ta på seg stadig nye oppdrag med å representere en annen persons interesser.

En fast verge må imidlertid anskaffe frimerker og printerpapir for å kontakte tjenesteytere o.l., da e-post frarådes for personsensitiv informasjon. Dette medfører kostnader og er tidkrevende grunnet postgang.

Denne problemstillingen mener jeg det er kritisk å gjøre noe med, og fullmaktsløsninger for eID bør innføres snarest.

De som skal representere andre, som verger, har behov for digitale tilganger hvor det fremgår hvem de er og hvem de henvender seg på vegne av.

Graden av digitalt utenforskap er forskjellig og omfatter mange innbyggere, både om syn/hørsel svekkes eller om man har en eller flere diagnoser av ulik alvorlighetsgrad. Mange kan få til litt, men stoppes av løsninger som krever BankID.

### Forslag om eID gjennom fullmakt

Med dette foreslår jeg at en offentlig oppnevnt verge bør kunne logge inn med egen personlig eID og ut i fra denne velge hvem man ønsker å representere i den aktuelle henvendelsen. Vergeregisteret bør kunne styre hvem man har adgang til å representere, samt miste adgangen(e) straks et vergemål er opphørt.

Det er avgjørende at bruken etterlater elektroniske spor som viser *hvem* som har gjort *hva*. Dette vil også tydeliggjøre ansvaret for den som får tillatelse til å signere elektronisk på vegne av en eller flere andre.

Det kan samtidig nevnes at verger i dag kan opprette MinID for vergehaver ved å henvende seg skriftlig til DigDir, men det vil ved bruk av eID'en ikke fremkomme at det er en fullmektig som identifiserer seg som vergehaver. Videre er det svært begrenset hva MinID kan benyttes til per i dag. Et eksempel på mulig bruk er mottak, korrigering og levering av skattemelding. Skatteetaten kan også gi verger tilgang til vergehavers skattemelding i Altinn gjennom vergens pålogging.

Lignende løsninger bør kunne tilbys av andre offentlige aktører, f.eks. Statens vegvesen ved kjøp og salg av bil etter fullmakt.

En fullmaktsløsning hvor det fremgår *hvem* som er brukeren av vergehavers MinID vil være betydelig mer brukervennlig og trygg, både for verge og vergehaver.

Under punktene 2.6 og 3.4 omtales misbruk i nære relasjoner. Med en enkel og brukervennlig tilgang til en fullmaktsløsning også gitt av privatpersoner, vil den som utfører oppdrag for en person kunne kjenne på et større ansvar når egen identitet benyttes.

Bankene har i mange år hatt gode fullmaktsløsninger i sine datasystemer. Som verge vil man ved å presentere vergefullmakten få tilgang til konto for den man er verge for i sin egen (vergens) nettbank.

En eID-løsning bør ivareta samme formål med at en person kan henvende seg på vegne av en annen gjennom å få tilgang til en persons informasjon i fullmaktshavers brukertilgang.

Ulempen er at en offentlig oppnevnt verge som har skaffet seg slik tilgang, ikke nødvendigvis sletter denne etter at vergemålet er opphørt (da er også vergens oppdrag avsluttet). Dette gjelder også disposisjonsrett til kontoer i bank. Videre kan en verge registrere sin adresse som postadresse for vergehaver i folkeregisteret. Denne postadressen fjernes ikke alltid selv om vergeoppdraget opphører, og den tidligere vergehaveren er kanskje ikke selv kjent med at postadressen bør fjernes. Offentlig post kan således gå til feil adresse i den påfølgende perioden.

En eID for verger bør begrenses i tid av dato for oppstart og fritak fra vergeoppdraget, og kobles mot fullmaktsregister/folkeregister.

Samtidig bør ikke en slik foreslått fullmaktsløsning hindre personen som eksempelvis har verge å kunne representere seg selv gjennom bruk av egen eID. Om man får bistand fra en verge til eksempelvis økonomien har man selv likevel full rettslig handleevne og kan gjøre som man vil. Og man kan selv signere elektronisk så lenge man er i stand til det. Samtidig må også en verge/fullmektig kunne utføre oppgaver.

En fullmaktsløsning for eID må kunne skille mellom egen og annens (vergens) pålogging.

Det vurderes som viktig å etablere trygge løsninger for verger. Det samme gjelder for andre privatpersoner som skal representere andre, f.eks. bistå en eldre forelder gjennom gitt fullmakt.

### **Forslag om en begrenset eID**

Det er mange mennesker som er i stand til å kjøpe seg buss-/togbilletter via en app på mobilen, samt betale med Vipps, men som likevel kan ha behov for litt hjelp.

En utfordring med den private eID'en BankID er at den ikke bare er en elektronisk signatur, men også gir adgang til betalingstjenester og opptak av lån/kreditt. Risikoen ved misbruk kan derfor bli stor og i verste fall føre til milliongjeld for den det gjelder.

Det er derfor ønskelig med tilbud om en BankID «light» med valgt beløpsgrense og sperre for opptak av lån og kreditt, slik at den kan benyttes i hverdagen til dagligdagse småinnkjøp via mobil og PC uten at det får store konsekvenser om personen bli utsatt for utnyttelse fra andre med mindre gode formål.

For å unngå digitalt utenforskap er det viktig å utforme flere løsninger for personer som i ulik grad kan gjøre litt selv. Digitale løsninger vil for enkelte tjenester etter hvert bli det eneste reelle alternativet, og må derfor kunne brukes av flest mulig.

Digitalt utenforskap rammer også brukere som ikke får tilgang til betalingstjenesten Vipps fordi de ikke er godkjent av banken for å få tildelt BankID, eller mindreårige som bor sammen andre omsorgspersoner enn foreldreverger. Mindreåriges bruk av Vipps forutsetter at begge foreldreverger gir tilgang gjennom sin BankID, og mindreårige med foreldre som ikke er forlikt vil ikke kvalifisere til tjenesten. En BankID «light» med begrensninger kan være en løsning på veien for noen personer.

Det oppfordres til slutt å øke innbyggernes bevissthet rundt ansvar og konsekvenser med bruk av eID. Dette gjelder også bruk av Feide som omhandles i punkt 3.1 og hvor mange av brukerne er mindreårige.

#### **Sammendrag:**

- Fullmaktsløsning for eID bør innføres raskt for verger, fullmektiger etter fremtidsfullmakt og fullmektig etter ordinær fullmakt. En fullmaktsløsning må være sporbar slik at det fremkommer hvem som står for kommunikasjonen/handlingene på vegne av personen.
- En enklere versjon av BankID eller tilsvarende bør etableres for personer som ikke bør eller ikke ønsker å ha en BankID. En slik BankID «light» bør ikke gi mulighet for opptak av lån/kreditt og derav åpne muligheten for alvorlig økonomisk misbruk av andre, men kan muliggjøre dagligdagse billettkjøp til transport etc. for en større gruppe.